

kat. delavskega društva» v Petrovčah, odločno zahtevajo, naj vlada predloži visoki zbornici na novo davčno preosnovo, da se malim posestnikom znižajo davki; svoje poslance pa prosimo, naj podpirajo vse predloge, katere merijo na to, da se olajšajo kmetom bremena». Ker se nikdo več ne oglasi k besedi, zahvali se gospod predsednik gospodoma govornikoma ter sklene shod s trikratnim »živio« na sv. očeta in cesarja.

**Iz Vitanja.** (Lovska postava.) Velika škoda, katero dela zverinjad ne le na mladih drevescih in vinskih trtah, temveč tudi po njivah, je napotila letos visoko c. kr. vlado, da je dala pozvedovati, koliko škode se je minolo zimo po divjačini zgodilo v vsaki občini. Kjer niso občinski predstojniki ali pa njihovi tajniki sami lovci, se je škoda gotovo po pravici cenila in vladi naznanila. Toda, kjer je župan lovski prijatelj ali pa ima zajčjega prijatelja za pisarja; tam se je pa gotovo odposlalo napačno sporočilo. Znan mi je slučaj, da je neka občina naznanila sledeče: V tej občini so zajci naredili škode za 50 gld. Neki tamošnji posestnik je pozneje zvedel za to sporočilo in rekel: »Tako, po celi naši občini ni več škode, kakor za petdeset goldinarjev? Samemu meni so zajci naredili škode za 50 gld.« Ker se bodo v kratkem sešli občinski odborniki k sejам, da napravijo proračun za prihodnje leto, bi svetoval, naj se v vsaki odborovi seji napravi sklep in se naj prošnja odposlje na deželni zbor po domačem deželnem poslancu, da deželni zbor štajarski sklene sledečo lovsko postavo: § 1. Divjačina, namreč zajci, lisice, volkovi in srne so roparska žival; § 2. Vsakdo ima pravico, roparsko žival na svojem posestvu ubiti. Ni treba več paragrafov k tej postavi; ta dva zadostujeta, in vse tožbe o poškodovanju polja, dreves in trt bodo prenehale; občanarji bodo pa imeli od take postave stokrat večji dobiček, kakor od tistih goldinarjev, katere dobiva občinska blagajnica od lovskih najemnikov. Drugo prošnjo naj napravi vsaka občina na državni zbor za premembo postave zastran oskrbljevanja onemoglih ljudi. O tej stvari je »Slov. Gospodar« še pisal, pa naj se bralci še enkrat na-njo opozorijo. Velika krivica se godi kmečkim občinam, da morajo plačevati za ljudi, katerih nihče več v njihovi pristojni občini ne pozna; naj jih oskrbljuje tista občina, kateri so skozi več časa delali in njej bili na hasen!

**Iz Ljutomera.** (Franček na lovu.) Kakor že v nebesih vsi angeli niso bili enaki, tako imamo tudi različne lovece. Naš Franček je strasten lovec, pa on ne išče zajcev, lisic itd. ampak on sledi plemenitejšo divjačino: Franček lovi deco. »Kaj otroke strelja?« se bo čudil marsikdo. Ne, Franček ne strelja otrok, ker niti puške ne nosi seboj, Franček otroke v zanjke lovi. Kakor je znano vsem Murskim poljancem in viničarjem Ljutomerskih gor, so si namreč ljutomerski Nemci postavili prav lično šolsko poslopje tam zunaj ob Ščavnici. Navada pa je, da ima vsaka šola tudi učence, torej mora tudi ljutomerska nemška šola imeti učence. Pa kje jih dobiti? Pametni Nemci pošiljajo svoje otroke v krasno Franc-Jožefovo šolo, oni pa, ki so si najbolj prizadevali za nemško šolo, pa otrok nimajo in med temi je tudi Franček. Pa da bi vsaj nekaj otrok imeli v nemški šoli, si je Franček naložil prostovoljno pokoro, obhoditi vse vasi ljutomerske fare ter nagovarjati stariše, naj dadó svojo deco v nemško šolo. Obeča pa starišem vse: pozimi bodo otroci iz Cezanjevec, Logarovec, Kristanec in drugih vasij stanovali v Ljutomeru pri imenitnih Nemcih, kjer bodo sama pečena piščeta jedli ter v pernicah spali, samó da v nemško šolo hodijo. Pa tudi učiti se tem otrokom ne bo treba toliko, kakor se morajo oni, ki hodijo v Franc-Jožefovo šolo, kajti učencem nemške šole ni treba pokazati, kako znajo

krščanski nauk, ker jim ni treba iti v cerkev k skušnji. Pa vsa taka obečanja Frančku nič ne pomagajo; on ne dobi nič otrok za nemško šolo in to ga tako jezi, da je kar zelen od jeze. V svoji jezi pa človek ne ve, kaj dela in tako se je pripetilo, da tudi Franček ni vedel, kaj dela. Ko je zadnjič otroke lovil, je v svojem velikem hrepenenju potrkal na hlevska vrata, ker je mislil, da tam kak otrok stanuje. Pa naše krave sicer ne znajo govoriti, a vendar so zelo razumne in tako so vse tri krave v imenovanem hlevu namesto človeškega »noter« Frančku zamukale svoj kravji »mu-u!« Franček je z zobmi škripajoč, odbežal v Ljutomer.

**Iz Veličan.** (Naše gorice.) [Konec.] Moj namen nikakor ni pljuvati v lastno skledo, a vendar morem navesti, da so taki malomarni vinogradniki bili največji uzrok, da so se vinski kupci zbal kupovati vino naravnost od malih posestnikov. Prvi uzrok temu je bila zanemarljiva smrdljiva posoda, češ, saj ga jaz ne bom pil; k temu pa so se nekateri še celo predrznili v preobilni meri prilivati! Vinski mašetarji so potem nakupili taka pokvarjena vina po nizki ceni, misleč si, da kaj zraven zaslužijo, in so potem v obče proti večjim kupcem črnili vse, tudi poštene vinogradnike, kateri so le po štrtinjaku in še manj vina pridelali. Pa pustimo prodajo vina in skrbimo v prvi vrsti, da se ga bo le kaj pridelalo! Na delo tedaj vi, ki samo tožite o slabih vinskih letinah! Kdor ima še zdravo trsje v gorica in mu ne manjka tudi potrebnih sredstev, zamore še v nekaterih letih pridobiti toliko, da bo zamogel ob času potrebe delati nove nasade. Neobhodno potrebno pa je tudi gorice o pravem času škropiti, in to delo naj bi gospodar nadzoroval, če ima še tako zanesljivega viničarja. Ravno tako in še bolj pa je potrebno, da se pripravimo z ameriškimi trtami za nove nasade. Stvar sicer ni lahka, pa tudi veliko manj težavna, kakor se nam v prvem trenutku dozdeva. Najprvo si naredimo gredico v kakem zatišju, na katero zasadimo ključee, razume se, da k temu mora biti drobni prhki gnoj, v katerem ti že prvo leto malo da ne vse rozge bujno rastejo, morajo pa se pridno okopavati in s škropljenjem braniti peronosporo. V gorica si zreguli, kolikor ti je k temu že odmerila trsna uš, najmanj 75 cm globoko. Dobro je, ako pustiš regulo nezasajeno vsaj eno leto in potem še le zasadi vkoreninjene amerikance; ne bo prerediti 2 m drug od drugega. Treba pa je to delo izvršiti pravilno, to se pravi, jama pripravljena za trs, mora se čez polovico napolniti z drobnim kompostom, sadika, ki jo vzameš iz grede, mora se na koreninah primerno pristriči, enoletna rozga na zgornjem koncu se prikrajša na eno, k večjemu na dve »oki« in tako se mora sadika, položena v kompost, na koreninah dobro zaphati, jama se potem zagrne tako, da se na rezniku, ki stoji nad površjem zemlje, naredi iz drobne zemlje mal grobek in zraven se pristavi kol. Tako vsajen trs zamoreš, kadar ti požene dovolj močne mladike, na zeleno cepiti v drugi polovici maja in če ti je mogoče, na vsakem trsu cepiti vsaj dve rozgi, tedaj dobiš prihodnje leto, ko se ti trsi pogrobajo, ravno zadosti gosto gorico, ki ti bo v tistem letu že obilno obrodila. V. H.

## Politični ogled.

### Avstrijske dežele.

Dunaj. Novo ministerstvo se nič kaj ne sili; že dobrih teden dnij ima za seboj, ali nihče še mu ne zná za barvo, bode-li konservativno ali liberalno. Vsled tega še ima nemška liberalna stranka — ime ji je

»nemška levica« — zmerom upanje, da se nova vlada nje oklene. Njej, tej stranki, bilo bi to že prav, sicer pa gotovo razpade, ali ministerstvu pa so potem tudi že ure štete, kajti z liberalizmom se sedaj ne opravi več, ljudje so vam ga siti do grla. — Nadvojvoda Franc Ferdinand bi imel, kakor se sploh misli, postati kedaj cesar avstrijski, a bil je zbolel izdavnost in ne se ozdravel, ter pojde čez zimo v južne kraje, da si svoje zdravje utrdi. Sedaj biva v Lošnju, na otoku v Adrijskem morju.

Češko. Deželni zbor je vlada razpustila in volitve se vršé koncem novembra. Doslej so bili Staročehi v večini v tem zboru, a Bog zna, če se jim v novem zboru večina ostane. — V Ješinu se te dni odpre nova gimnazija, na kateri se podučuje v poljskem jeziku, pa blizu tako, kakor na gimnaziji v Mariboru v slovenskem, tedaj le nekatere reči.

Štajarsko. Iz nova se zagotavlja, da pojde sedanjí ces. namestnik, baron Kübeck, v pokoj, na njegovo mesto pa pride neki potem marquis Bacquechem, prej minister na Dunaju. Baron Kübeck je nemškim nacionalcem na potu, češ, da podpira Slovence! O tem sicer mi ne čutimo nič kaj veliko; toda reči smemo, da je baron Kübeck, kolikor sploh Nemec more biti nasproti Slovencem, bil še dokaj pravičen; zato ga ohrani slov. ljudstvo v dobrem spominu, in tudi marquis Bacquechem, če ga res dobimo za ces. namestnika v Gradcu, najde pri nas odprta srca, ako bode mož pravice. — Na mesto umrlega dež. poslanca, J. Regele, bode dne 23. nov. volitev; nov poslanec pa bode gotovo tudi konservativen Nemec, kakor je bil Regele, na jezo nemških napetnežev.

Koroško. V Celovcu je bila v soboto volitev poslanca v državnem zboru, ali volitev se ni vršila, ker ni dobil nobeden kandidat potrebnega števila glasov. Največ jih je dobil urednik Dobernig, za njim pa liberalcec dr. Posch, župan v Celovcu; v torek je pa bila ožja volitev in Dobernig je dobil v njej večino glasov. — V Trbižu je veliko Slovencev, in čudno pri uradnikih c. kr. železnice ne zna ali po noče tam nihče znati slovenski. Lahko se potem zna, da se godé vsled tega zmešnjave.

Kranjsko. Deželni predsednik, Viktor baron Hein, je dobil ime častnega člana požarne brambe v Ljubljani. No, žepa ne pretere — to je pri taki časti še najbolje! — Na dolenjskih železnicah se promet množi in to daje upanja, da ne bode pri njih zgube, kakor se je bilo bati.

Primorsko. Ker sta v deželnem zboru v Gorici blizu obé stranki, slovenska in laška, po številu poslancev blizu enaki, poprašuje se svet, koga imenuje vlada na Dunaju za dež. glavarja. Na tem visi sedaj osoda tega zbora, kajti slov. poslanci ne gredo v zbor, če ne dobijo gotovosti, da se slov. ljudstvu ne bode v njem godila krivica. — V Trstu so prevzele šolske sestre iz Maribora ljudsko šolo pri Sv. Jakobu; njo vzdržuje družba sv. Cirila in Metoda. Bog daj srečo!

Istersko. V tej deželi je prebivalstvo po večini hrvaško, vendar pa imajo c. kr. uradi radi laška imena za mesta in trge, kakor poštena hrvaška. Ljudje se vprašajo, čemu se kje to godi; mar na ljubo Lahom, ki skilijo v Italijo? Tega pa človek vendar-le ne more verjeti pri avstrijskih uradih!

Hrvaško. Ogerska vlada skrbi jako vestno za pomadjarjenje te dežele. Na vseh postajah železnice so nastavljeni madjarski uradniki in ti nagovorijo popotnike zmerom najprej madjarski, redko in neradi pa govoré z njimi hrvaški, radi še nemški. Tujcem se zato lahko vrine misel, da so na madjarski zemlji.

Ogersko. Prvi poročenci po novi postavi bili so

skorej sami židje, drugih je bilo doslej še le malo. — Po občinskih hišah, kjer bodo poslej civilne poroke, bode jim sedaj križ sneti s stene, ker križ žali židovske poročence. Tu in tam pa se ljudstvo brani in ne trpi, da se križ sname s tene. Bilo je vsled tega že tepežev.

Gališko. Ministru grofu Badeni so te dni skorej po vsej deželi gnali hvalo in če je minister le pol za-sluzi, tedaj smemo ga biti veseli in upati, da si je za-sluzi tudi ko ces. minister na Dunaju. — Rabin dr. Bloch je sicer odložil državno poslanstvo, ali ponuja se židom v Kolomeji na novo, da ga volijo za državni zbor. Le-ti bodo pa ga tudi volili, saj so ga vredni. — Grof Szangusko, doslej deželni glavar v Lvovu, je postal ces. namestnik za gališko kraljevino.

### Vnanje države.

Rim. Tudi v Rimu so veseli zmage krščanskih volilcev v mestnem zastopu na Dunaju. »Osservatore Romano«, list, ki pride tudi Sv. očetu v roke, ima celo prestavo pisma, s katerim se zahvaljuje dr. Lueger za volitev. Želeti je pač, da se novi mestni zastop tudi pokaže za to; torej na dan, katoliški možje!

Italijansko. Crispi, stari lisjak, da ne rečemo — stari grešnik, je sicer na čelu vlade kralja Umberta, toda temu ne zaupa prav. V novem času pa se kaže Crispi tako, da ga kralj Umberto javno hvali in odlikuje. Ali pa je in ostane Crispi vreden te časti?

Francosko. V republiki je vse nekako v diru; danes je ta, jutri drug ljudem na hvali, na jeziku. Nihče prav ne zna, komu naj zaupa, da koga se naj obrne, če ima kako prošnjo. Zato pa so vam ljudje tudi vsi v nemiru; celo predsednik republike ustane v jutro s strahom, ne vedoč, če ga kdo ne zalezuje. Doslej še ima mož v tem oziru srečo; nihče izmed nas pa mu je naj ne zavida!

Belgijsko. Prejšnji minister Bernaert je ponesrečil na železnici. Njemu se sicer ni ničesar zgodilo, ali njegova žena je dobila rane, pri katerih jej hodi za življenje; več drugih pa je ubitih. Vlak, na katerem so se vozili, je zdrknil iz tira in pravi se, da so v tem krivi delavci iz političnih uzrokov. Minister je bil zoper splošno volilno postavo.

Nemško. Cesar Viljem želi, da se protestantje bolj udeležujejo službe božje po cerkvah; zato si prizadeva za olepšanje cerkev, pa tudi novih, posebno v Berlinu, bi rad več imel, toda denarja mu manjka. Ljudje pa ne marajo dajati za-nje denarja. Koliko lepše se godi pač v tem pri nas, kjer se stori veliko za cerkva, za službo božjo!

Rusko. V Moskvi se delajo priprave za kronanje cara in cesarice. Prihodnje leto se to vrši in če sodimo po pripravah, bodo velike slavnosti v tem času. Če le kake zmešnjave ne bodo nastale!

Bolgarsko. Trgovinska pogodba z našim cesarstvom je splavala po vodi. Bolgari bi radi iz nje le korist, ničesar pa ne privolijo, kar bi našim trgovcem služilo. Se ve, da tako ne more pogodba se skleniti. Morebiti pa se še premisli bolgarska vlada, predno čas za pogodbo preteče; sicer ima le ona iz tega škodo.

Srbsko. V Nišu so oropali pošto ter so več jezer denarja tatovi odnesli. — V Belgradu so zasačili ponarejalce zlatega denarja; bogat trgovec je bil na čelu teh lopóvov.

Turško. Armenci so bili napadli turške vojake v Carigradu, toda le-ti so one ali postreljali ali pobili sredi mesta. To vam je bilo grozno klanje! Turška vlada pa se dela, kakor da so vsega le Armenci krivi, ne pa tudi turški vojaki. Sedaj je zopet mir v mestu, ali Bog zna, kako dolgo.

Afrikansko. V Egiptu so siti angleških vojakov, toda ne morejo se jih znebiti, kajti angleška vlada jih ne pokliče domov, češ, da se je sicer bati za življenje tujcev, ki so po raznih mestih se naselili. Angleška vlada utegne prav soditi.

Amerikansko. V Ekvadorju so napadli trije počenjeni možje predsednika republike ter so ga hoteli umoriti. Mož pa je bil srčen, enega lopova je sam z mečem pobil, ostala pa so vojaki, ki so slišali streljanje, ujeli ter ju peljali v ječo. Pravi se, da so lopove frama-soni najeli, ker je predsednik vrl katoličan.

## Za poduk in kratek čas.

Slovenci na narodopisni razstavi v zlati Pragi.

II.

Opisavši v kratko potovanje Slovencev do Prage in ljubeznive pozdrave in sprejeme od strani naših bratov Čehov, povem še naj nekaj o našem bivanju v zlati, stostolpi Pragi in o narodopisni razstavi. Praga je za nas avstrijske Slovane najimenitnejše mesto. Mesto skupaj s predmestji šteje 380.000 prebivalcev; govori se skoro le češko-slovanski jezik. Kar sem bil v tej krasni češki prestolnici, sem le tu in tam slišal čisto malo nemški govoriti. Tudi ulični napisi so v češkem jeziku. Na dan pa, ko smo prišli Slovenci na razstavo, so pa tudi plapolali narodni češki prapori nam na čast. In kako lepo je nas tudi še vsprejel v razstavi predsednik grof Lažan-sky! Razstavni odbor pa je vse goste še pogostil s prav gosposkim obedom, pri katerem so se slišale navdušene napitnice v češkem, slovenskem in hrvaškem jeziku. Ali kakšna razstava je bila, me utegne marsikateri vprašati. Kaj se je vse videlo, kaj je to narodopisna razstava? Na vse to ni tako lahko odgovoriti, kakor vprašati; zakaj dobro vem, da večina, ki največ in najrajši bere »Slov. Gospodarja«, še ni videla kake velike razstave, kake slovanske narodopisne razstave pa gotovo redko kateri. Videl je že marsikateri kakor razstavo poljskih, vinogradskih, sadjarskih itd. pridelkov, kakor so buče, repa, korenje, grozdje, jabelka, luk in take reči. Ali glej, to ni narodopisna razstava. Pazi, kaj povem. Vsako ljudstvo, vsaki narod ima svoje posebnosti; še večje posebnosti so pa imeli stari, predniki naši, ki so živeli pred kakimi sto ali več sto leti. Tako, postavim, so se čisto drugače ljudje poprej v obleki nosili, kakor zdaj. Kedo starejših še se ne spomni na rdeče telovnike (»lajbiče«) z velikimi srebrnimi gumbi, na jirhaste hlače in škornje z dolgimi golenicami, na klobuke s širokimi okrajniki pri moških, in na bele rute, peče in »avbe« pri ženskah? Glej, to je bila posebnost v noši pri nas, pri Slovencih, t. j. bila naša posebna slovenska noša, katero je zdajšna spodrinila. In tudi hiš in drugih poslopij niso zmirom tako stavili, kakor zdaj. Poprej je bilo vse leseno in s slamo krito. In pohištvo, kakor stoli, postelje, škrinje in omare so naši predniki drugače imeli napravljene, kakor jih zdaj imamo. Celó posoda je bila drugačna na kmetih, kakor je zdaj. Leseni okrožniki in lesene ali koščene žlice so bile v navadi nekdanj. Orodje za obdelovanje polja, kakor plug, brana, za vejanje žita, velnike itd. se dandanes precej razlikuje od starejšega, in pa kakoršno imamo mi, ali pa ga imajo na Češkem ali pa v Bosni in Hercegovini, kjer sem videl Turka, da je kar na polju, kjer je imel žito, mlatil, na to pa vzel veliko velnico in proti vetru lučal žito, da ga je očistil plev. Kaj pa še naj rečem o šegah pri snubljenju, pri ženitninah in pa raznih godovih v letu! Kakšna je tu razlika med raznimi narodi! In glej,

dragi bralec, kakšno nošo so imeli stari Čehi, kako so si stavili svoje hramove, hiše, škednje, kakšno so imeli hišno opravo, mize, stole, postelje, zibe, kakšno so imeli orodje pri obdelovanju polja, kakšno orožje so upotrebovali v vojski, sosebno v husitski vojski, kako so si olepšavali svoje hiše, kako so živeli na deželi, v mestu, kako so pisali, risali, vezali, delali obleko, kaj so vse znašli, kaj vse zdaj delajo, kako zdaj živijo doma na Češkem, v Ameriki, kaj pridelajo, kako napredujejo itd. vse si videl na razstavi, katera se zato, ker je vse to svojina češkega naroda, imenuje češkoslovanska narodopisna razstava. Se ve, da cele ne bom in je tudi ne morem opisati, marveč tu in tam hočemo si kaj ogledati.

Smešnica. »Francé«, vpraša učitelj v šoli, »Francé, kaj pa se zopet nisi počesal? Ali nimate doma glav-nika?« — »Imamo«, odreže se Francé, »imamo dva, toda nobeden nima več zobov«.

## Razne stvari.

(Slavnost.) Novi zvonovi za cerkev Matere mi-losti pri oo. frančiškanih v Mariboru tehtajo 1100 centov in jih jutri, v petek dne 11. oktobra, prepeljejo z veliko svečanostjo s kolodvora do cerkve. V nedeljo blagoslovijo pa jih mil. knezoškof, in v teku tedna potegnejo jih potem v zvonik tako, da bodo v nedeljo, dne 27. oktobra prvokrat z njimi zvonili, v spomin na 6. obletnico umešcanja mil. knezoškofa Mihaela v njih skofje oblasti.

(Vogelni kamen.) Mil. knezoškof bodo dne 20. oktobra, »žegnansko nedeljo«, v Čadramu slovesno posvetili vogelni kamen nove župnijske cerkve, katere temelj se bo to jesen še postavil po načrtu, izdelanem v romanskem slogu od g. J. Pascherja v Gradcu, v podobni križi. Dolga bo ta cerkev 42 m, široka v kapelah 24 m in v ladji 15 m in visoka 18 m.

(Novo ministerstvo.) Dne 2. okt. so svetli cesar imenovali grofa Badenija ministerskim predsednikom in voditeljem ministerstva za notranje stvari; grofa Welserheimba vnovič ministrom za domobranstvo; barona Gautscha ministrom za nauk in bogočastje; dra. Bilinskega ministrom financ (začasno tudi za posle, ki jih je vodil dosedaj minister Javorski); grofa Ledeburja ministrom za poljedelstvo; grofa Gleispacha ministrom pravosodja in barona Glanz-Eicha ministrom trgovine.

(V Zagrebu) se delajo velikanske priprave za vsprejem Njegovega Veličanstva cesarja in kralja dne 14. okt. Ob cestah z državnega kolodvora bode stalo 90 majev, na prostoru pred kolodvorom pa 14 stebrov, bogato okrašenih. Tik pred kolodvorom bode stal kraljevski šotor. Po mestu se popravlja tlak in se že prirejajo okrašenja. Iz kratka: Zagreb stori gotovo vse mogoče, da dostojno vsprejme svojega kralja.

(Naši državni poslanci, zedinite se!) Na ljudskem shodu pri Sv. Jakobu v Slov. goricah se je med drugimi tudi vsprejela naslednja resolucija: »Ljudski shod pri Sv. Jakobu v Slov. gor. izraža željo, naj se slovenski državni poslanci spet zedinijo v konservativnem klubu«.

(Prošnja.) Pokojni g. Hrabroslav Volarič je zapustil mlado udovo in štiri otročiče; najstarejši 7letni deček kaže velik talent za glasbo. Obračam se zategadel do vseh prijateljev pokojnikovih, da bi podpirali udovo v izrejevanju teh sirot in v izobrazbi nadarjenega dečka. Volarič je izdal ob svojem trošku več zvezkov skladb;